

SLOVENSKI VESTNIK

CELOVEC
TOREK
21. NOV.
1989

Letnik XLIV.
Štev. 85 (2508)

Izhaja v Celovcu
Erscheinungsort
Klagenfurt

Poštni urad 9020
Celovec
Verlagspostamt
9020 Klagenfurt

Cena: 7 šil.
3000 din.
P. b. b.

Gladovna stavka se je za dva delavca Obirja končala z dramatičnim poslabšanjem zdravstvenega stanja, v soboto pa je na veliki protestni akciji sodelovalo okrog 200 udeležencev. Za nekaj ur je bila zaprta tudi Jezerska cesta. Slike: Fritz/Eggenberger

Stavka, blokada, protesti: delavci zahtevajo delo, ne socialno pomoč!

Položaj okrog tovarne Obir na Rebrci se iz dneva v dan, od ure do ure zaostrojuje. Stavkajoči delavci, od katerih se je dvema zdravstveno stanje v zadnjih dneh dramatično poslabšalo – Luka Kordež je obolel za zlatenico in dobil vnetje želodčne sluznice, tako da mora dobivati infuzije in ostati vsaj dva tedna v bolnici, Petra Pečnika pa so zaradi visokega krvnega pritiska odpeljali domov, ker obstaja celo nevarnost za srčni infarkt –, nadaljujejo z

gladovno stavko, protestna akcija v petek z blokado Jezerske ceste na Rebrci je močno odmevala v koroški in tudi vseavstrijski javnosti. Napovedane so nadaljnje akcije delavcev, ki se ne borijo le za svoja delovna mesta, temveč za vso regijo doline Bele, ki je zaradi nesposobnosti koroških politikov v nevarnosti, da izumre.

Namestniku deželnega glavarja dr. Zernattu in deželnemu svetniku za finance Rauscherju so delavci To-

varne celuloze Obir na petkovi protestni akciji tudi jasno povedali, da od deželne vlade zahtevajo delovna mesta v dolini Bele, ne pa le paket socialne pomoči, ki bi njihove eksistenčne probleme rešil samo za nekaj mesecev.

Kritiko delavcev, ki koroškim politikom niso dovolili vstopa v tovarno, je čutil tudi predsednik Slovenija papirja dipl. oec. Miro Varšek, ki je pred njimi priznal, da je lastnik storil napako, ker bi Slo-

venija papir moral z oblastmi najprej preiti v rekonstrukcijo tovarne Obir in se šele potem dogovarjati o Magdalenu. Delavcem je potem obljubil, da bo ob konca leta jasno, kaj bo s tovarno, kakšna proizvodnja je v načrtu in koliko delovnih mest bodo lahko obdržali. Jasno pa je izjavil, da proizvodnje celuloze na Rebrci ne bo več. O socialnih dolžnostih pa je dejal, da bo lastnik v sodelovanju z delavskim svetom tovarne in deželnimi

oblastmi izpolnil obveznosti nasproti zaposlenim na Rebrci.

Direktor dipl. inž. Feliks Wieser je na zborovanju v tovarni ponovno poudaril, da je vodstvo tovarne predlagalo, da bi za rešitev socialnega vprašanja zaposlenih, če bi smeli obratovati še do konca marca 1990, kolikor je na zalogi lesa in kemikalij, Slovenija papir v socialni fond vplačeval 500 do 1000 šilingov po toni celuloze, tako (dalje na 2. strani)

PREBERITE

2 Občni zbor
Zveze slovenskih
žena

4 Heute im
Slovenski vestnik

4 „Sodni tribu-
nal“ slovenski
koroški ljudski
pesmi

5 Elektrarna Golica:
zgled za sodelo-
vanje med sosedi

6 Simpozij SPZ o
slovenski ljudski
pesmi na Koro-
škem

7 Te dni na televiziji
in v radiu

8 Namizni tenis:
Selanke koroške
viceprvakinja

Obvezno čtivo za Korošce

Izredno veliko zanimanje je zbudila predstavitev novih knjig založbe Drava v okviru koroškega knjižnega sejma. In novi knjigi dejansko sodita k obveznem čtivo za vsakogar, ki se ukvarja s političnim vsakdanom na Koroškem. Bernhard Perchinig (na sliki levo) prispeva v knjigi „Wir sind Kärntner und damit hat sich's“ opis nemškega nacionalizma in politične kulture na osnovi intervjujev in njihove analize, skupina jezikoslovcev (Dressler, Lalouschek, Menz – na sliki levo) pa v knjigi „Der Kampf geht weiter“ strokovno analizira koroški tisk, ki bolj ali manj odkrito vodi protimanjšinsko kampanjo. Poleg avtorjev sta na večeru sodelovala še zastopnica Drave Helga Mračnikar ter Peter Gstettner, ki je diskusijo vodil.

V Selah odločen protest proti načrtom vojske!

Zastopniki občine Sele na čelu z odborniki Enotne liste, kmetje, prebivalci občine ter predstavniki Zelene alternative z državnima poslancema Karlom Smollejem in Holdo Harrichovo so v soboto odločno protestirali proti načrtu avstrijske vojske, ki hoče razširiti območje za vojaške vaje pod Košuto.

Že pred sobotno demonstracijo se je selski občinski svet soglasno izrekel proti vsaki razširitvi in nadaljnjemu izvajanju vojaških dejavnosti na tem območju. Pri tem je poudaril, da vojaške vaje severno od Košute ne le onesnažujejo ta del gorskega področja, temveč tudi

močno ovirajo gorski turizem ter planinsko gospodarstvo. Kot je znano, prinese alpski turizem občini Sele letno približno 30.000 nočitev.

Do protestov in sklepanja občinskega odbora proti načrtom avstrijske vojske je prišlo, ko se je izvedlo, da hoče humprški gozdni urad zgraditi gozdno cesto do Grosve planine pod masivom Košute. S tem je postalo jasno, da gre pri tem v resnici za načrte avstrijske vojske, ki ima na tem področju že sedaj vojaške vaje...

V nedeljo se je k zadevi oglasil tudi tajnik SPÖ dr. Großmann in se pravitako izrekel proti gradnji ceste.

Obir: stavka, blokada, protest

(nadaljevanje s 1. strani)

da bi se natekla vsota 20 do 30 milijonov šilingov. Wieser je k temu dodal, da nobena od deželnozborskih strank „tudi za trenutek ni bila pripravljena o tem razmišljati, tako da moramo ugotoviti, da smo prvi obrat na Koroškem, v krizni regiji, ki je moral zaradi ekoloških problemov takoj ustaviti proizvodnjo. To je dejstvo!“ je zaključil direktor Wieser.

Deželni svetnik Rauscher pa je delavcem dejal, da je deželna vlada oz. deželni zbor sklenil poseben načrt za gospodarsko pomoč in razvoj regije doline Bele, hkrati pa priznal, da je to le „kaplica na vroči kamen“. Kapelski župan dr. Dieter Haller je od deželnih politikov zahteval delovna mesta, ker samo socialni paket ne more rešiti hude situacije, v kakršno je zašla celotna regija.

Stavkovni komite napoveduje za soboto, 25. novembra po 15 uri novo zborovanje, ki se bo nadaljevalo s kulturnim programom.

I. L.

Tudi SPZ solidarna s stavkajočimi

Pretekli četrtek sta predsednik SPZ Tomaž Ogris in tajnik dr. Janko Malle obiskala stavkajoče delavce v Tovarni celuloze Obir na Rebrci. Predala sta jim nekaj glasbenih kaset in sledečo izjavo:

„Predstavniki Slovenske prosvetne zveze že nekaj časa s skrbjo sledimo razvoju v vaši tovarni. Ob gospodarskem in socialnem propadanju regije in s tem slabšanju življenjskih pogojev tukaj živčih, tudi slovensko govorečih ljudi, se prav tako poraja nevarnost za kulturno obubožanje v tem dvojezičnem predelu. Zelo se bojimo časov, ko bo kultura v kapelskih grapah dosegljiva morda le še preko „konzerv“, kakršne vam poklanjamo, da boste lažje prenašali težki čas vašega boja za boljše življenjske in delovne pogoje. V vaši borbi za delovna mesta vam izrekamo svojo solidarnost in upanje, da boste uspeli prepričati javnost in odgovorne v deželi o potrebi delovnih mest v tem kraju, kjer živite in ustvarjate.“

Großmannovo odprto pismo o Haiderju

Politični deželni tajnik socialistov na Koroškem in deželni poslanec dr. Franz Großmann je poslal deželnemu glavarju Haiderju odprto pismo, v katerem zahteva zaposlitev 20 visokokvalificiranih strokovnjakov v resorju deželnega svetnika Herberta Schillerja, ki je pristojen za varstvo okolja.

Milena Gröblacher je v svojem poročilu dala pregled o delu Zveze slovenskih žena v zadnjih treh letih.

Za enakopravnost žene v družbi

Občni zbor Zveze slovenskih žena, ki je bil minulo sredo v Mladinskem domu SŠD v Celovcu, je znova potrdil močno aktivnost našega ženskega združenja. Več kot petdeset delegatki se je zbralo, da prislunne poročilo predsednice in izvoli novo vodstvo.

Potem, ko je tajnica Milka Kokot otvorila občni zbor, je predsednica Milena Gröblacher podala delovno poročilo svoje organizacije. Iz njega je bilo razvidno, da je bila ZSZ v minuli poslovni dobi zelo aktivna, njena dejavnost je zajemala predavanja, ekskurzije, vzgojo mladine in politično aktivnost. Predsednica je orisala boj žensk za enakopravnost, zlasti na političnem

in socialnem področju, njen delež v boju proti fašizmu in za napredek sodobne družbe. Vendar popolne enakopravnosti žene še niso dosegle, zato je z zadovoljstvom pozdravila, da ima koroški deželni zbor prvič v zgodovini žensko za predsednico. Gröblacherjeva je tudi izrazila svojo zaskrbljenost ob ponovnem oživljanju fašizma ter ob načrtnem zamolčevanju resnice o dogodkih zadnje vojne na Koroškem, kjer smo prav koroški Slovenci utrpeli mnogo žrtev in prispevali k osvoboditvi izpod nacizma. Poudarila je stalne kontakte z državno sekretarko Dohnalovo in končno počrtala, da bodo naše žene tudi v bodoče prispevale svoj delež k raz-

voju naše narodne skupnosti na Koroškem in k boju za enakopravnost žensk.

Občni zbor je v imenu Zveze slovenskih organizacij pozdravil tajnik dr. Marjan Sturm in opozoril na novo situacijo po izvolitvi Haiderja za deželnega glavarja, s katerim nemškonalni elementi dobivajo čedalje večji vpliv na Koroškem. Poudaril je, da ta razvoj z zaskrbljenostjo spremlja zlasti zahodnoevropska javnost, saj lahko usodno vpliva na celotno situacijo v Avstriji, kar je brez dvoma tudi posledica Haiderjeve svobodnjaške stranke. Sturm je zavzel tudi stališče do proslav 70-letnice koroškega plebiscita in dejal, da z ljudmi, ki so leta 1938 izdali svojo domovino, ne moremo praznovati skupaj.

Občni zbor je za predsednico ponovno izvolil Mileno Gröblacher, nova podpredsednica je postala Vida Obid, poleg še nekaterih mladih, ki so bile izvoljene v odbor, je predsedstvo ostalo v dosedanjem sestavu.

Ob koncu je navzočim o pomenu knjige spregovoril pesnik Andrej Kokot in opozoril na razstavo mladinskih knjig, ki jo je za to priložnost pripravila knjigarna „Naša knjiga“.

Bilčova je zastopala močna delegacija žensk.

GLOSA

Z novo zakonsko odredbo, ki bo v južnotirolskem pokrajinskem okolišju Bozen postala veljavna s pričetkom leta 1990, si je nemška manjšina spet izborila nov primer konsekvence dvojezičnosti. Upoštevanju nemškega in italijanskega uradnega jezika so v tem primeru podvrženi vsi psi ne glede na raso, izobrazbo in svetovni nazor, oziroma njihovi lastniki, ki bodo svojim štirinožcem morali obesiti okoli vratu dvojezično pasjo davčno svetinjico. Na južnem Tirolskem torej velja dvojezičnost celo za pasje prebivalstvo – tako je pisalo tudi v koroških časopisih.

Odveč bi bilo na novo dokumentirati, da pri nas na Koroškem nimamo podob-

PASJA ENAKOPRAVNOST

nih pogojev za dvojezičnost ne Slovenci ne psi. Pri nas je prav obratno: vsakih toliko let pride čas, ko „nemški domovini“ zveste sile poskušajo zrahljati in spodnesti zadnje preostale malenkostne utrinke dvojezičnosti in manjšinske zaščite. Zdaj, pičlo leto pred 70. obletnico koroškega plebiscita, se to spet pričinja.

V istih dneh, ko so koroški listi zabeležili (po kriterijih bulvarnega tiska zagotovo „izredno“) vest o „pasji dvojezičnosti“ na Južnem Tirolskem, so kot osrednjo domačo temo na dolgo in široko izpostavljali zborovanje koroških brambovcev ter njihov protest proti izobešanju slovenskega prevoda

koroške deželne himne v razredih dvojezičnih šol na južnem Koroškem (!).

Zbrali so se prav vsi liderji domače nemškonalne scene; sklenili in napovedali so skupno obrambno fronto proti dunajskim ministrom, slovenskim organizacijam, državnim „obljubam“ in sklenjenim dogovorom – memorandum naj pade...

Del predstavnikov slovenske narodne skupnosti je (do zdaj?) iskal pot konstruktivnega dialoga – neprizanesljiv kritik bi dejal: čimbolj udobno možnost aranžmaja – s predstavniki novih oblastniških razmer v naši deželi. Haider je res spretno z raznimi trnki skušal ujeti slovenske sogovornike,

Tožba proti Haiderju gre na 2. instanco

Sodniški svet deželnega sodišča za Koroško je sklenil ukiniti kazenski postopek proti deželnemu glavarju Haiderju (Zveza slovenskih organizacij ga toži zaradi nekaterih odlomkov v vladni izjavi), toda ZSO je zoper ta sklep vložila pritožbo na višje deželno sodišče v Gradcu.

Po mnenju ZSO je sodniški svet deželnega sodišča v Celovcu namreč med drugim drugače interpretiral inkriminirani odlomek Haiderjevega govora, in šele na osnovi preformulirane izjave sprejel to odločitev.

Club tre popoli vabi na

Obisk Ljubljane

v petek, 8. decembra 1989

Spored:
● obisk in predstavitev podjetja Slovenijales
● ogled kulturnih znamenitosti Ljubljane
● pogovor s predstavniki podjetja Aramconsolting – tema: **Katere pravne oblike podjetij in katere možnosti investiranja veljajo v Jugoslaviji po 1. 1. 1989?**

Cena ekskurzije: 160 šil.

Ohod:
7.30 Velikovec (pošta)
8.00 Celovec (parkirišče pred univerzo)
8.20 Kožentavra (gostilna Mlečnik)

Prijavite se lahko pismeno ali po telefonu: Dr. Arthur Roßbacher, Hauptplatz 7/I, 9170 Borovlje, tel. 0 4227/2239.

Ne zamudite te zanimive ekskurzije!

nekateri – čeprav povečini prazne – obljube pa naj bi pri slovenski publikli zbudile nekaj simpatij.

Vse to dejansko tudi potrebuje, saj je zunaj Koroške in zunanjepolitično še vedno na nič kaj dobrem glasu. Dvorenost njegovega javnega nastopanja in političnega ravnanja vendar že dolgo poznamo.

Prodana in ne samo naivna duša je, kdor v Haiderjevih nastopih in izjavah, danih od oktobra dalje, še vedno vidi dobro voljo. Toda politiki prikupovanja ali nemočnega molčanja zaenkrat še ni sledil pravi odgovor. Ni to kričeč znak, da so tako razmerja v koroški deželni politiki kot tudi stanje v organiziranih slovenskih strukturah dobesedno že skoraj na psu?

Z obrazov delavcev tovarne Obir se zrcali vsa človeška tragedija: negotovost, resignacija, glasna zahteva po delovnih mestih, ter odpor z za zdravje nevarno gladovno stavko.

Slike: Unipress/Eggenberger

Obirjevi delavci: protesti in blokada ceste praznih obljub

O demonstraciji na Rebrci poročata Ivan Lukan in Jože Rovšek

Poslovodja Obirja dipl. inž. Feliks Wieser v razgovoru z Rauscherjem v prisotnosti delavcev: „Iz marca 1987 obstajajo zapisniki, iz katerih je razvidno, da je vaš predhodnik (Frühbauer op. ured.) skušal pridobiti Slovenija papir za Magdalen. 6. marca 1989, šest dni pred deželnozborskimi volitvami, pa je dr. Ritzberber v imenu dežele podpisal nadaljnji protokol. Če tega ne priznate, potem ljudem ne morete več pogledati v oči!“

Petek popoldne. Rečica Bela teče od tovarne čista. S seboj ne nosi več odplak od sulfitnega beljenja celuloze. Tudi iz dimnikov tovarne se pod nebo ne dviguje več dim, zastrupljen z ogljikovim in žveplovim dioksidom. Kakšen dosežek naravovarstvenikov, bi dejal bežni obiskovalec!

Sonce niti ni moglo otopiti zmrzle zemlje po jutranjem jesenskem mrazu, že je moralo zatoniti za nasprotni hrib ozke doline. Hladno, prav mrzlo je. Na mostu preko Bele do tovarniškega dvorišča, kjer so še pred nedavnim vozili težki tovornjaki les v eno in celulozo v drugo smer, je promet ustavljen. Po njem hitijo delavci, nameščencev je videti bolj malo, obrazi so zaskrbljeni, za njimi se skrivajo stiske njihovih družin, bodočnost otrok, skrb za prihodnost, za preživetje.

Kljub temu pa je njihova hoja nekako pokončna. Premagali so dolgo oklevanje, prepoznali so obljube, jih imenovali s pravim imenom:

prazne. Lahko bi jim rekli tudi lažnive. Cesto, po kateri so se zavajajoče, neiskrene pretakale iz Celovca pa tudi prek Jezerskega, so poimenovali cesta praznih obljub. Sedaj jim je dovolj. Ne verjamejo nikomur več – ne deželnim politikom, ne občinarjem pa tudi Miru Varšku, velikemu šefu Slovenija papirja, ne. Vsi so se kompromitirali, vsi so v več kot dveletnem obdobju zadovoljevali svoje interese, na delavce, njihove družine, njihovo dostojanstvo pa pozabljali. To spoznanje pa je, kakor je bridko, tudi vredno napa in spodbuda zanj.

V tovarniški zgradbi petrica gladuje. Na številna vprašanja ne odgovarja, le eden izmed njih udarja po bobnu. Da bi le zdržali in pri tem ne škodili svojemu zdravju! Pripeljejo se politiki, v dolgih limuzinah s šoferji, predsednik lastnika tovarne, kapelski župan se jim kaj hitro pridruži. Kar nekako nezadovoljen je, da so delavci tako nasršeni. Politika je pač kurba!

Zborovanje – razgovor z oblastniki ali farsa? Bolj slednje. Delavci pričakujejo konkretne predloge, oblastniki zamegljujejo, žonglirajo, valijo krivdo drug na drugega, se spet sprenevedajo, obljublajo, kot že tolikokrat, da delavcev ne bodo pustili na cedilu. Predvsem pa morajo delavci ob tem iz odgovorov politikov „spoznati“, da imajo lahko tovarno, delo, če to sami hočejo, da nihče ne bo izgladoval, da so lahko srečni, da bodo kar šest mesecev prejemali brezposelnino. Nato se politiki v svojih dolgih avtomobilih na toplih sedežih odpeljejo, delavci pa ostanejo na cesti.

Farsa je končana, začenja se drugo dejanje petkovega popoldneva. Ko hočejo odpeljati zadnji trije visorazredni avtomobili, jim pot preprečijo kleščice težkih nakladalnikov. Blokada. Začudenje pa tako, nepričakovano, kako si drznejši! Protesti ne zaležejo, županove intervencije tudi ne. Delavci so odločni. Tudi gospodje naj občutijo, kako je biti ob mrazu „na cesti“.

Predsednik Slovenija papirja dipl. oec. Miro Varšek: „Zagotovo smo storili eno napako, ki jo moram priznati, in sicer, da bi morali z oblastmi preiti v rekonstrukcijo Obirja pred dogovorjanjem o Magdalen. Seveda takrat nismo vedeli in nismo bili obveščeni, da se bodo zakoni vodnega sklada tako zaostriili. To, kar govorijo, da nismo imeli projektov, ni res!“

„Mrtva dolina hoče živeti“ in druga gesla so politike opozarjala na življenjsko voljo delavcev iz doline Bele in na zgrešeno gospodarsko politiko strank in deželne vlade. Celulozo na Rebrci ne bodo več proizvajali.

**HEUTE
IM**

Die Seite
für unsere deutschsprachigen Leser/innen

**SLOVENSKI
VESTNIK**

Lage bei Obir spitzt sich zu: Hungerstreik und neue Proteste

Die Lage rund um die Zellstofffabrik Obir in Rechberg/Rebrea spitzt sich von Tag zu Tag, von Stunde zu Stunde, dramatisch zu. Nach der großen Protestaktion am Freitag vor dem Fabrikgelände, bei der LHStv. Dr. Zernatto und LR Rauscher mit der bedrohten Existenz von über 200 Arbeitnehmern und deren Familien konfrontiert wurden und sich den Vorwurf des Versagens der Politik der Landtagsparteien gefallen lassen mußten, sind für diese Woche weitere Protestaktionen der Obir-Arbeitnehmer

geplant.

Der Hungerstreik hat inzwischen zu schweren gesundheitlichen Problemen bei zwei Streikenden geführt, dennoch sind die anderen entschlossen, diese Aktion weiterzuführen.

„Wir wollen Arbeitsplätze und kein Sozialpaket“ oder „Das Vellachtal muß leben“, waren und sind die Hauptforderungen der Arbeiter und der Bevölkerung der Region Vellachtal, die entschlossen ist, für das Überleben der gesamten Region zu kämpfen.

Privatanklage gegen Haider geht in 2. Instanz

Gegen die Entscheidung der Ratskammer des Landesgerichts Klagenfurt, wonach das Strafverfahren gegen Landeshauptmann Jörg Haider wegen § 4 86 (3) StPO (Klage des Zentralverbandes slowenischer Organisationen wegen Haiders Regierungserklärung) eingestellt wurde, hat der Zentralverband slowenischer Organisationen

beim Oberlandesgericht Graz Beschwerde eingebracht.

Der Beschluß der Ratskammer des Landesgerichts Klagenfurt interpretiert nämlich unter anderem den Text der inkriminierten Textstelle um, um sodann an die so umformulierte Wendung rechtliche Schlußfolgerungen zu knüpfen.

Südafrika-Klub: ÖIE-Protest gegen Kärntner Politiker

Zum zehnjährigen Bestandsjubiläum des „Südafrika-Klubs Klagenfurt“, dessen Präsident „Irving-Einlader“ Dr. Otto Scrinzi ist, haben Spitzenfunktionäre aller Landtagsparteien, angeführt von Landtagspräsidentin Achatz und Landeshauptmannstellvertreter Zernatto teilgenommen. Der Österreichische Informationsdienst für Entwicklungspolitik (ÖIE) sieht darin politische Naivität, Instinklosigkeit und eine Anbiederung an das menschenverachtende Apartheidregime Südafrikas.

In einer Presseausendung wird betont, daß in Südafrika nach wie vor der farbigen

Bevölkerung die politischen Grundrechte vorenthalten werden. Millionen von Schwarzafrikanern werden in wirtschaftlich nicht lebensfähige „Homelands“ zwangsumgesiedelt und vegetieren dort unterernährt unter katastrophalen sozialen Bedingungen. Das Apartheidregime unterstützt massiv Terroristen in den angrenzenden Staaten, insbesondere in Mocambique. Allein in diesem Land sind während der letzten Jahre Hunderttausende umgekommen und mehr als zwei Millionen Menschen sind in Nachbarländer geflüchtet“, heißt es in der Ausendung.

A.I.D.L.C.M. zur Lage der Minderheiten in Europa

Die „internationale Vereinigung zum Schutz bedrohter Sprachen und Kulturen“ (A.I.D.L.C.M.), die am 11. November in Lyon zu einer Sitzung zusammentraf, stellte auf Grund der Berichte der einzelnen Delegationen fest, daß die Lage der Minderheiten in Europa fast ohne Ausnahme unter dem internationalen Standard im Minderheitenschutz wie dieser in internationalen Deklarationen über die Menschenrechte und besonders im Schlußdokument des Wiener Treffens 1986 der Vertreter der Staa-

ten des KSZE-Abkommens vorgesehen ist, liegt.

A.I.D.L.C.M. sieht in der neuesten Entwicklung in Osteuropa neue Möglichkeiten der Entfaltung für die in diesem Teil Europas lebenden Minderheiten und sprach diesen ihre Unterstützung und Solidarität aus.

An dem Treffen in Lyon nahm aus Österreich Dr. Franci Zwitter, der auch Vizepräsident dieser internationalen Organisation ist, teil. Zwitter ist auch Koordinator zur UNESCO.

„Sodna razprava“ o tem, čigava je ta ali ona narodna pesem, je bila razburljiva

SPZ: „Sodni tribunal“ o koroški ljudski pesmi

Posrečena scenska postavitev in inovativna dramaturška zasnova sta nedeljskemu osrednjemu koncertu Slovenske prosvetne zveze v Mladinskem domu SŠD v Celovcu dala svojstven pečat. To ni bil običajen koncert, temveč zgrajen na eni osrednji temi – slovenski koroški ljudski pesmi. Obravnavana je bila s posebnega zornega kota, namreč iz vprašanja, čigave so narodne pesmi, ki jih imajo na Koroškem za svoje tako Slovenci kot Nemci. To je čestokrat sporno vprašanje, ki najčese prizadene slovensko pesem, saj jo sosedni narod nemalokrat ponemči, zlasti takšno, ki jo pojejo ob raznih narodnih običajih.

Režiser Peter Militarov, ki si je zamislil sceno in drama-

turški potek koncerta, je imel odlično idejo: vezno besedilo Janka Malleja je dal igrati „sodnemu tribunalu“, ki je razsojal, komu pripada ta ali druga pesem. Okoli pravdarske skrinje so bili razporejeni posamezni zbori, ki so peli vsak svoje pesmi, tribunal pa se je ob nekaterih pesmih hudo prepiral. Slišali smo torej vrsto pesmi, pri katerih smo hitro prepoznali njihovo narodno poreklo in tudi smešen zven tistih, ki jih imajo ponekod (zlasti na Zilji) za nemške narodne pesmi, a vemo, da so naše. Kljub hudim ugovorom tožilca in branilca, je bila razsodba jasna: takšne slovenske pesmi, kateri so pripisali nemško besedilo (kar seveda velja tudi v obrnjenem primeru), je bolje, da je ni.

Posamezni zbori, ki so peli ob etnografskih rekvizitih naših dolin, so številnim poslušalcem omogočili lep pregled narodnih pesmi. Zbori so se tudi sami predstavili. Prišli so iz Bilčovsa, Dobrle vasi, Žitare vasi, Pliberka, z Radiš, dva kvarteta pa sta bila sestavljena nalašč za to priliko; vodili so jih Božo Hartman, Marjan Berložnik, Jozej Starc, Tatjana Tolmajer in Heidi Lampichler ter Stanko Polcer in Roman Verdel.

Koncert, ki je izzvenel s Prešernovo Zdravljico, s slovensko himno, ni bil edinstven le po svoji zasnovi, temveč je tudi nakazal smer, o kateri bo treba še razmišljati. S tem pa je povsem dosegel svoj namen.

Mešani pevski zbor iz Bilčovsa je nastopil pod vodstvom Jožka Boštjančiča.

Predsedstvo ZKOS je Šimeja Wrulicha odlikovalo z Gallusovo listino; mladinski zbor SPD Radiše je presenetil s svojo množičnostjo.

Simpozij DS za narodnostna vprašanja

„Dunaj – Budimpešta“

Dunajska delovna skupnost za narodnostna vprašanja priredi skorajda že tradicionalno ob avstrijskem nacionalnem prazniku simpozijско zasedanje, na katerem tako strokovnjaki kakor predstavniki prizadetih narodnih skupnosti razpravljajo o aktualnem stanju ter o problemih avstrijskih narodnih skupin.

Letošnje težišče simpozija ob 26. oktobru je bilo poudarjeno z geslom „Dunaj–Budimpešta, skupne kulture in etnična mnogolikost“. V središču pozornosti sta bili glavni mesti. Temu ustrezno so se predavanja nanašala na multietnične korenine v kulturnem obeležju obeh prestolnic (M. Glettler, K.V-ö rös). Med naštevanjem statističnih podatkov in jezikoslovnim odkrivanjem starih sledi so bila vključena predavanja o Slovanih v življenju sedanje Budimpešte (M. Zsilak), vplivu nemščine na madžarščino ob primeru Budimpešte (J. Herman),

vplivu madžarskih osebnosti na politični, kulturni in ekonomski razvoj Dunaja (K. Cserjan) in o znanstvenem in kulturnem prispevku Slovencev in Hrvatov na Dunaju (S. Hafner) ter o slovanskih koreninah v dunajskem narečju. Predavanja je povezoval dr. H. Tichy, poznejšo diskusijo pa je vodil F. J. Bister.

Letošnja prireditev s strani uradne Avstrije žal ni bila deležna tolikšne pozornosti kot prejšnje. Kljub dolgi vrsti prominentnih pokroviteljev – Vranitzky, Riegler, Mock, Busek, Zilk (boljših si skorajda ni mogoče želeli) – ter tradicionalni uradni svečanosti prireditve, se nihče od navedenih politikov ni udeležil otvoritve.

Prireditve bi po izbiri teme lahko označili za „srednjeevropsko“, tako geografsko kot tudi po vsebinskih prispevkih k problemu interetničnosti in multikulturalnosti...

I. Sch.

Ljubljana: poslovni center WTCA s 5000 zaposlenimi?

Možnost, da bi Svetovno združenje za trgovino (WTCA) v Ljubljani zgradilo poslovni center (WTC), postaja povsem realna. Werner Hönke, direktor projektnega oddelka evropskega centra v Ženevi je namreč na tiskovni konferenci predstavil idejni načrt za ljubljanski center, v katerem naj bi bila poleg 22-nadstropnega hotela, za katerega se že zanima pet francoskih hotelskih družb, še pet manjših poslovnih stolpičev, poimenovanih po celinah in ki naj bi tako kot hotel rasli iz štirinadstropne osnovne stavbe. Skupaj s parkirnimi prostori naj bi bilo v centru okrog 40 tisoč kvadratnih metrov uporabne površine, delo pa naj bi dobilo okrog 5000 nameščencev.

Od našega dopisnika ALEŠA STERGARJA

Werner Hönke, ki je sicer arhitekt in lastnik projektivnih birojev v Kölnu in Parizu, pa je ob predstavitvi tudi dejal, da bo z izgradnjo „World Trade Centra Ljubljana“ tudi Plečnikovo Navje brez dodatnih posegov dobilo svoje primerno mesto, saj ne bo več osamljeno na robu mesta.

Ljubljanski center bo eden redkih kompleksno zgrajenih centrov, s fantastično infrastrukturo in s takojšnjim povezavo z vsemi svetovnimi finančnimi in trgovskimi centri. Da vse skupaj ni več le pravljičica, priča že sprejeta odločitev za gradnjo v Ljubljani, ki naj bi jo formalno potrdili na izrednem zasedanju generalne skupščine Sve-

tovnega združenja za trgovino, aprila prihodnje leto v Marseillesu, na katerem naj bi razpravljali samo o ljubljanskem centru.

Predlagani idejni projekt s petimi poslovnimi stolpiči in višjim hotelom in osnovno štirinadstropno stavbo je v Ljubljani že dobil potrebno soglasje. Do konca leta naj bi bila urejena tudi pogodba o stavbnem zemljišču. Ob tem je Werner Hönke še povedal, da je bilo sodelovanje z ljubljanskimi organi (od ljubljanskega urbanističnega zavoda, Zavoda za izgradnjo Ljubljane do zbornice, občine in mesta) doslej izredno dobro. Arhitekt Andrej Černigoj, avtor zazidalega načrta za Župancičovo jamo, pa

Most na cesti, ki pelje preko prehoda Soboth, bo čez leto dni 25 metrov globoko pod gladino zbirnega jezera za elektrarno na Golici.

Elektrarna Golica zgled za sodelovanje med sosedi

Pri gradnji skupne avstrijsko-jugoslovanske elektrarne na Golici so pretekli teden praznovali pomemben dogodek: ob prisotnosti velikega števila častnih gostov in seveda zastopnikov podjetij in delavcev so v ta projekt vgradili milijonti kubični meter nasipnega materiala. S tem so avstrijske in jugoslovanske firme dogradile že približno dve tretjini celotnega gradbenega obsega, tako da vse kaže, da bo elektrarna začela poskusno obratovati že jeseni leta 1990.

IVAN LUKAN

Elektrarna na Golici bo proizvajala 80 milijonov kilovatnih ur na leto in se s to kapaciteto uvršča v kategorijo srednjih elektrarn v Avs-

triji. Projekt bo stal 1,2 milijarde avstrijskih šilingov, delež Jugoslavije pri gradnji in tudi pri koriščenju elektrarne pa znaša 20 odstotkov. Na slovesnosti je direktor koroških elektrarn (Kelag) dipl. inž. Egger posebno pohvalil dobro sodelovanje podjetij in delavcev pri realizaciji tega projekta, katerega glavni del bo zgrajen ob koroško-štajerski meji.

Vodja projekta z jugoslovanske strani, dipl. inž. Miro Ekart je v pogovoru za Slovenski vestnik dejal, da je sodelovanje z upravnimi organi v Avstriji povsem korektno, celo izredno, ker se Avstriji očitno zavedajo, da gre za skupen projekt Avstrije in Jugoslavije. Pri izstavljanju delovnih dovoljenj, pri carinskih zadevah itd. nismo imeli nobenih težav, je dejal Ekart.

Kar zadeva sodelovanje z avstrijskimi gradbenimi podjetji pa je bil vodja jugoslovanskega projekta zelo odkrit in dejal, da je bilo ob začetku gradnje zelo težavno. „Šele ko so zastopniki avstrijskih firm spoznali, da je naše delo najmanj tako kvalitetno kot njihovo – trdim, da je ta čas celo boljše –, so se odnosi med predstavniki in delavci avstrijskih in jugoslovanskih podjetij znatno izboljšali. Sedanje sodelovanje pa je doseglo stopnjo, ki bi lahko služilo za zgled za kooperacije med obema državama v prihodnosti“, je poudaril dipl. inž. Ekart.

Na gradbišču elektrarne Golica dela v tem času 160 jugoslovanskih, v prvi vrsti slovenskih delavcev. Efektivnost dela pa se je zaradi vzornega sodelovanja med podjetji zvišala, tako da je celo večja kot lansko leto, ko je delalo okrog 200 delavcev. Ekart pa je pri tem še dodal, da finančni uspeh udeleženih slovenskih oz. jugoslovanskih firm ne bo najboljši, ker so bile ponudbe za izvajanje del s strani avstrijskih podjetij take, da od vsega začetka ni bilo pričakovati večjega dobička.

Težki stroji so v nekaj več kot enem letu vgradili milijon kubičnih metrov nasipnega materiala za novo elektrarno.

Tomaž Ogris ob otvoritvi simpozija SPZ

Slovenska ljudska pesem ob stičišču dveh jezikov in kultur

„Živimo v času, ko poskušamo domala vsako stvar razumsko dojeti, presvetiti do globine, razčleniti, razporediti v predalčke, primerjati, analizirati. Za čustveno neugnanost, vedrino in sproščenost ni več prostora, niti pri ljudskem napetu ali narodni pesmi ga očitno ni. Tudi SPZ je podlegla toku časa, ustregla je želji, da bi dali to našo ljubljeno domačo pesem pod drobnogled.“

Kako je s pesmijo v naših dneh? Je to še čas, ko lahko nemoteno prisluhnemo vetru, ki boža dišeče trave? Je to še čas, ko slišimo vrisk mladoletja iz zvonečih grl mladih in po srcu mladih ljudi, ko nam petje rezsvetli sive dni in krute noči, ko zna otožna pesem kakor toplina materinega objema blažiti razbolele rane? Je to še čas, ko med lase in na ustnih mladih ljudi zadržati pesem ljubezni, ko vzkipi pesem iz duše, od vina razgrete?

Kakšna vprašanja, in koliko jih je!

Pesem je tudi v naših dneh ali pa zlasti sedaj dobršen del tega, kar daje slovenskemu človeku, in ne samo njemu, identiteto, da, celo dobršen del tega, kar imenujemo domovina.

Na Koroškem živimo. Sožitje slovensko in nemško govorečih ljudi, najsi je strpno, prijazno, spoštljivo ali pa polno nasprotstev, srda in žalitev, vpliva na kulturno obeh narodov, pa naj je to drugim in nam prav ali ne. Duhovno prelivanje, da, celo jezikovne interference bogatijo našo skupno kulturo, ki pa je ob vsej enakosti

in podobnosti tudi polna različic in posebnosti, skratka pestra je. Pri ljudski kulturi, nastali po duhovni ali materialni ustvarjalnosti naših prednikov, ni enostavno ugotoviti izvora ali spoznati izvornost. Vseeno pa je v tej naši koroški kulturi polno prvin, ki jih je mogoče prepoznati kot značilno nemške ali pa značilno slovenske.

Prevzemanje ljudske glasbe in ljudskih pesmi samo po sebi ni nič posebnega. Dvojčki se najdejo ne le ob stičišču dveh kultur, temveč celo v skladbah, ki nosijo zvoneča imena priznanih ustvarjalcev. Tudi prevajanje je gotovo spoštljivo kulturno dejanje, zlasti v času, ko dobivajo medkulturni in interetnični dotiki v sožitju dveh ali več narodov svoje posebno mesto. Češka ali moravska pesem „Zabučale gore“ je postala po Župačičevem prevodu že kar tudi slovenska. Na Koroškem imamo eno pesem z dvojnimi besedilom, „Pred mojo kajžo“ in „Vor meinem Häuserl“, katero besedilo je bilo prej, pa bo le težko kdo znal povedati. Pri Pavletu Kernjaku bi verjetno našli takih prepletanj v obe smeri kar na debelo. Vse to nikogar ne moti in ne boli.

Imamo pa tudi primere, ko boli, pa še kako. Mogoče je pevec, ki je prepeval „O, Rosental, du scheanes Tal“, s pesmijo vendarle vleklo nazaj h koreninam, nazaj v domačo vas, nazaj v mladost, da mu je hkrati zvenela v ušesu dekletova tožba „Puob'č ne poj tako, men' je tako hudo“. Boleče pa mora prizadeti domoljubnega človeka, ko sliši nemški prevod slovenske pesmi, ki je samo še spakedrani posmeh in žalitev slovenskega človeka. Kaj drugega kot namerno potujčevanje moraš občutiti tudi takrat, ko slišiš prepevati starodavno pesem „Od svetiga Florjana“ nemarno prevedeno v nemščino po vaseh gornje Podjune in na Vrheh. To je nesramno odtujevanje lepega slovenskega običaja. In še bi lahko naštevali, dolgo in žolčno.

Dosti naj bo žalosti in prizadetosti. Kako drugače kot skupno se naj spoprimemo s problemi, ki nas težijo. Simpozij in koncert naj ne izrekata sodbe, pač pa naj prinesejo nekaj novih kvalitativnih srečavanj in sožitij ljudi v tem našem koroškem, slovenskem, avstrijskem prostoru.

Mag. Bertej Logar, glasbeni etnolog (Gradec), je predaval o temi „Podobnosti in razlike v pevskem stilu slovenske in nemške ljudske pesmi v Podjuni.“

Susanne Lach, študentka narodopisja na Dunaju, je v okviru simpozija na celovški univerzi predavala o temi „Politična vsebina koroške ljudske pesmi.“

Dr. Zmaga Kumer, etnomuzikologinja (Ljubljana) se je v uvodnem predavanju lotila teme „Slovenska ljudska pesem – del slovenske kulture.“

Kdo si še lasti koroško slovensko ljudsko pesem?

„Koroška ljudska pesem“ je bila tema nedeljskega simpozija, ki ga je skupaj z osrednjim letošnjim koncertom organizirala Slovenska prosvetna zveza. Udeležba na simpoziju je bila skromna, morda zaradi nedeljskega dopoldneva, razveseljivo pa je, da so se ga udeležili tudi nemško govoreči. Osnovne dileme, ki so jih hoteli vsaj delno rešiti, so bile, kaj ljudska pesem sploh je, kakšnim vplivom je podvržena gleda na to, da živi na dvojezičnem področju, kako je ohranjena, ali se zlorablja v politične in turistične namene, ali jo tako kot je, sprejema tudi nemško govoreča skupnost in komu sploh pripada.

ZDENKA VARGA-NOVLJAN

S tem slednjim vprašanjem je svoj referat začela dr. Zmaga Kumer, etnologinja iz Ljubljane, ki je s številnimi posnetki skušala dokazati, da koroška ljudska pesem ni nekaj povsem svojega, ločenega od matične domovine, temveč da moramo v zvezi z njo govoriti o enotnem vse-slovenskem ljudskem izročilu. Normalno je, da ta pesem ne zveni povsem enako kot na Štajerskem ali Gorenjskem, vendar se to dogaja tudi znotraj enotnega kulturnega prostora. Koroško ljudsko pesem spremlja drugačen jezik, ki pa ga ne gre zamenjati z vindiščino. Ziljščina, rožanščina, podjunščina, so po besedah dr. Kumerjeve le različna narečja.

Podobne vsebine pesmi, ki so vezane bodisi na običaje, cerkvene obrede ali otroške pesmi, svatovske, vojaške..., so dokaz, da Karavanke nikoli niso predstavljale prave meje, temveč zgolj umetno. Ne gre pozabiti, da je bil v nekem obdobju 19. stoletja Celovec tudi za Slovence pomembnejši kulturni

center kot Ljubljana.

Koroška ljudska pesem ni podobna slovenski samo po obliki in vsebini, temveč tudi po načinu petja, ritmu, refrenih in zgradbi verza. Drugi sklop vprašanj, ki se je nanašal na izvajalski stil, na podobnost oziroma različnost slovenske in nemške interpretacije, ter na časovni vpliv, je skušal pojasniti mag. Berti Logar. Ugotovil je, da sta si obe pesmi podobni po vsebini in melodiji, po izvajalski pa je slovenska različica počasnejša in enostavnejša. Pripomniti pa velja, da se njegove raziskave nanašajo na zborovsko petje, ki pa pri ljudski pesmi ni najpomembnejše. Dogaja se namreč, da se ljudske pesmi prav v zborih v imenu „intelektualnega“ razmišljanja spreminjajo. Vendar, ljudska pesem izhaja iz preprostega ljudstva in se lahko spreminja samo toliko, kot jo spreminjajo ljudje sami. Ne prenese posmehljivega pačenja (ne prevajanja!) v drug jezik, prav tako pa ne prenese nasilja svojega quasi knjižnega jezika.

Pevci so peli primerjalne pesmi, ki so jih prevzeli nemški zbori

Susana Lach je o koroški ljudski pesmi spregovorila skozi družbena in politična očala. Opozorila je na zanimivo razlikovanje med avstrijsko ljudsko pesmijo in koroško, kajti samo v tem predelu se ta pesem povezuje z deželnim imenom. Ko in če se govori o njej, zatrjuje Susana Lach, potem se ima v mislih vedno le nemška. In prav ta pesem se je skozi desetletja dolgo izrabljala v različne namene, največkrat politične. Pred vojno je bila nacionalno obarvana, zlasti mlade ljudi je spodbujala k „narodnostni“ zavesti, zavesti, da pripadajo velikemu rajhu. Organizirana oblika takega delovanja so bili „Singwochen“, ki so se ohranili do danes.

Po vojni se je ljudska pesem, tokrat na slovensko in nemško govoreči strani začela zlorabljati v folkloristične namene. Zaradi „estetskih“ dodatkov, ki naj bi jo naredili prikupnejšo za široke mase, je utrpela že marsikatero škodo.

„Singwochen“ in trditve Susane Lach, da se do dandanes niso bistveno spremenili, so izvali ostro polemiko. Profesor Wulz, sam vodja tovrstne prireditve, je nehote skorajda potrdil to misel, ko je sicer zanikal ta dejstva in dodal, da so lansko leto zapeli „celo“ slovensko pesem. Ta celo je potrdil, da koroška ljudska pesem ni nekaj enotnega, nemška in slovenska med seboj prepletena, temveč da ostaja za večinski narod zgolj nemška. Za slovensko koroško pesem pa ostajajo dileme, kam pravzaprav spada, vpeta je med dva jezika, med politično in turistično zlorabo. Se ji lahko zgodi, da bo nekega dne pozabljena? Kljub vsemu ne, tako kot doslej bo preživela narodnostna nasprotja in se ohranila bodisi kot del vse-slovenskega izročila ali kot del koroške ljudske pesmi, pa čeprav je v tem trenutku ne priznavajo za „svojo“.

Predsednik SPZ Tomaž Ogris med uvodnim govorom

Slovenski vestnik dvakrat tedensko!

	TV AVSTRIJA 1	TV AVSTRIJA 2	TV LJUBLJANA	TE DNI NA TELEVIZIJI
--	---------------	---------------	--------------	----------------------

TO 21. 11.	9.05 Čudovita leta; 10.30 Pirat; 14.40 Praksa Bülowbogen; 15.30 Otroški spored; 18.00 Mi; 18.30 Wichertovi iz sosese; 19.30 Čas v sliki; 19.53 Vreme; 20.00 Šport; 20.15 Dežela gora; 21.07 Dallas; 21.50 Pogledi s strani; 22.00 Poslednji gangster; 23.20 Mike Hammer; 0.05 Aktualno.	16.50 Leksikon umetnikov; 17.30 Orientacija; 18.00 Čudovita leta; 18.30 Wurlitzer; 19.00 Koroška danes; 19.30 Čas v sliki; 19.53 Vreme; 20.00 Kulturni žurnal; 20.15 Žival x štiri; 21.07 Zunanepolitični report; 22.00 Čas v sliki; 22.25 Kavarna Central; Film po želji; Poročila.	10.10 Šolska tv: Zgodbe iz življenja rastlin; Pamet je boljša kot zmet; Ali tudi sveče dihaajo?; 15.30 Tuji jeziki; 16.30 Dnevnik; 17.55 Spored za otroke; Lonček kuhaj; Skutni štruklji; Triglavski narodni park; 19.05 Risanka; 19.30 Dnevnik; 20.05 R. Rose: Pravila zakonskega življenja; 21.00 Omizje; 22.45 Dnevnik; 23.00 Videostrani.
SR 22. 11.	9.05 Čudovita leta; 10.30 Poslednji gangster; 14.40 Praksa Bülowbogen; 15.30 Otroški spored; 18.00 Mi; 18.30 Wichertovi iz sosese; 19.30 Čas v sliki; 19.53 Vreme; 20.00 Šport; 20.15 Drombuschevi; 21.20 Pogledi s strani; 21.30 Grof z Monte Christa; 22.55 Aktualno; 0.00 Mike Hammer; 0.45 Poročila.	16.50 Leksikon umetnikov; 17.30 Dežela in ljudje; 18.00 Čudovita leta; 18.30 Wurlitzer; 19.00 Koroška danes; 19.30 Čas v sliki; 19.53 Vreme; 20.00 Kulturni žurnal; 20.15 Prodana domovina, 1. del; 22.10 Čas v sliki; 22.35 Šport; Poročila.	10.10 Mozaik: Camel Trophy; Osmi dan; Merilni dajalniki; 15.55 Žarišče; 16.30 Dnevnik; 16.50 Mozaik; 16.45 Poslovne informacije; 18.20 Spored za otroke: Kako sta si mački kupili televizor; Zvezdica zaspanka, lutkovna igrice; 19.05 Risanka; 19.30 Dnevnik; 20.05 Film tedna: Pesem za Evropo; 21.50 Dnevnik; 22.05 Svet poroča.
ČE 23. 11.	9.05 Čudovita leta; 10.30 Grof z Monte Christa; 14.40 Praksa Bülowbogen; 15.30 Otroški spored; 18.00 Mi; 18.30 Wichertovi iz sosese; 19.30 Čas v sliki; 19.53 Vreme; 20.00 Šport; 20.15 Show-miks; 22.00 Pogledi s strani; 23.10 Njena poslednja možnost; 0.55 Poročila.	16.05 Leksikon umetnikov; 16.15 Šport; 18.00 Čudovita leta; 18.30 Wurlitzer; 19.00 Koroška danes; 19.30 Čas v sliki; 19.53 Vreme; 20.00 Kulturni žurnal; 20.15 Notranjepolitični report; 21.50 Šport; 22.00 Čas v sliki; 22.25 Klub 2; Poročila.	10.10 Šolska tv: Uporabna umetnost; Pohorje; Izobraževalna oddaja; 15.55 Žarišče; 16.30 Dnevnik; 16.50 Mozaik; 18.20 Spored za otroke: Najlepše pravljice sveta; Jasnovidec; Ciciban, dober dan; Moj dedek je bil partizan; 19.20 Dobro je vedeti; 19.30 Dnevnik; 21.10 Tednik; 22.00 Dnevnik; 22.10 Vreme; 22.15 C. Goldoni: Tast po sili.

Film o južnotirolskih kmetih

Sreda, 22. 11. 1989, TV A2, 20.15 – Dvodelni televizijski film Prodana domovina prikazuje zgodbo dveh južnotirolskih hribovskih kmetov v času tridesetih let, ko italijanski fašizem skuša Južne Tirolce italijanizirati. Domačiji Tschurtschenthaler in Oberhollenzer imata slabe pridelke, davki pa so vedno višji. Herman, eden od dedičev, pričakuje rešitev od nemškega rajha. Film je režirala Karin Brandauer.

Cikel angleškega filma na TV LJ

Sreda, 22. 11. 1989, TV LJ1, 20.05 – V ciklu sodobnega angleškega filma bo tokrat na sporedu film Pesem za Evropo. Ta televizijski film izhaja iz resničnih dogodkov, ki jih rekonstruira na skoraj dokumentarističen način, verodostojno, ker je naslovni junak še živ. Gre za afero Adams, ki je vznemirila angleško javnost ob koncu sedemdesetih let. Šlo je za poslovneža, ki je v nasprotju z zakoni EGS špekuliral z zdravili – vitamini. To je povzročilo mednarodne konflikte, obdolžitve špionaže. Film torej osvetljuje dogodke gospodarskega kriminala omenjenega obdobja.

RADIO KOROŠKA

SLOVENSKE ODDAJE

18.10–19.00

Torek, 21. 11.
Partnerski magazin

Sreda, 22. 11.
Glasbena sreda (gost v studiu Vida Obid)
Večerna od 21 do 22: Zvočno pismo
Ivan Virnik – baron Žiga Zois

Četrtek, 23. 11.
Rož–Podjuna–Zilja

Pred začetkom smučarske sezone – ŠD Šentjanž

Ponedeljek, 27. 11. 1989: Letos je Športno društvo Šentjanž obhajalo okrogel jubilej. Ko so pred desetletji začeli s športnim udejstvom, je smučarska sekcija štela le nekaj članov, v teku let pa se je razvila v najpomembnejši odsek društva. Naraščajniki že nekaj let štejejo med najbolj obetavne v deželi, funkcionarji in trenerji pa žrtvujejo mnogo prostega časa, saj delo z mladino ni lahko. Sedaj že vsi nestrno čakajo, da bo zapadel prvi sneg. Kako so se šentjanški smučarji pripravljali na letošnjo sezono? Bodo dosegali podobne uspehe kot lani? Kakšni so višji v novi sezoni, kakšni cilji? Odgovore na ta vprašanja in še veliko več boste lahko slišali v oddaji prihodnjega ponedeljka.

Datum	Kraj	PRIREDITVE	Prireditelj
Sreda 22. 11. 19.30	Dom prosvete, Tinje	Podijska diskusija KAJ SAMI PRISPEVAMO K URESNIČEVANJU NAŠIH PRAVIC? Diskutirajo: dr. Matevž Grlic, dipl. inž. Feliks Wieser, dv. sv. dr. Reginald Vospernik, dv. sv. dr. Pavel Apovnik, dr. Franc Merkač, Tomaž Homar, inž. Peter Kuhar; diskusijo vodi Mirko Bogataj.	Sodalitas
Sreda 22. 11. 14.-20.00	Dom prosvete, Tinje	TEČAJ ZA SPRETNE ROKE: slikanje na steklo, voditeljica Anica Vrečar	Sodalitas
Petek 24. 11. 20.30	Kulturna taberna Pri Joklnu, Celovec	SZELKIALTO – madžarska ljudska glasba	Kulturno društvo Pri Joklnu
Petek 24. 11. 19.30	Pri Servicieljnu, v hiši Fugger na Breznici	KMEČKE HIŠE V KARAVANKAH predavatelj: Dr. Tone Cevc	SPD „Rož“
Sobota 25. 11. 20.00	Kulturni dom Šentprimož	MRTVAŠKI PLES – predstava Nastopa gledališka skupina „TNXFRŠTRLS“ Ideja, scena, režija in realizacija: Cilka Hudobnik, Rezka Kanzian in Štef Merkač	SPD Danica
Nedelja 26. 11. 14.00	Gostilna Planteu, Goriče	KONCERT – POVIJAMO VENEC žitnih klasov. Nastopa: MePZ „Srce“	SPD „Srce“ Dobra vas
Ponedeljek 27. 11. 19.30	Farni dom, Šmihel	„O NARAVNIH METODAH UREJANJA ROJSTEV“, predava: dr. Peter Smolnig	KPD „Šmihel“
Sreda 29. 11. 19.30	Dom prosvete, Tinje	Predstavitve in diskusija avstrijske rektorske konference: POLOŽAJ IN PERSPEKTIVE AVSTRIJSKIH NARODNIH SKUPIN poročilo predstavitve: univ. as. dr. Wladimir Wakounig, univ. prof. dr. Dietmar Larcher, diskusijo vodi dv. sv. dr. Pavel Apovnik.	Sodalitas
Nedelja 3. 12. 14.30	Kulturni dom, Dobra vas	Gledališka predstava „ZMAJ“ gostuje: gledališka skupina KPD „Planina“ Sele	SPD „Srce“
Torek 5. 12. 20.30	Kulturna taberna Pri Joklnu, Celovec	OTVORITEV RAZSTAVE slikarskih del Karla Vouka – Znaki pisave	Kulturno društvo Pri Joklnu
Petek 8. 12. 14.30	Mestno gledališče, Celovec	Paul Claudel „ MARIJINO OZNANJENJE “, osrednja gledališka predstava, gostuje: Mestno gledališče ljubljansko – Vstopnice v predprodaji: pri krajevnih društvih, v Mohorjevi knjigarni, knjigarni „Naša knjiga“ in pisarni KKZ, tel.: 0 463-516243, ter uro pred predstavo.	KKZ
Nedelja 10. 12. 15.30	Kulturna taberna Pri Joklnu, Celovec	Lutkovna predstava Kozliček Meketaček	Kulturno društvo Pri Joklnu

MENJAVA DENARJA (VALUTE) dne 17. 11. 1989

	dobite (šil.)	plačate (šil.)
za 1 ameriški dolar	\$ 12,70	13,30
za 1 angleški funt	£ 19,80	21,00
za 100 franc. frankov	f 201,50	211,50
za 100 ital. lir	Lit 0,93	0,98
za 100 dinarjev	DIN 0,01	0,03
za 100 švic. frankov	sfr 784,00	804,00
za 100 holand. guldnov	Hfl 615,00	631,00
za 100 nemških mark	DM 695,00	712,00

Posredujeta: Posojilnica-Bank Zveza-Bank, Celovec

2 17 19 27 33 38 (28) 112 XX2 22X 212
Joker: 720124 b.j. Stava: 3:1, 2:1, 2:4, 1:1, b.j.

RAZSTAVE

Celovec
Kulturna taberna Pri Joklnu – Leon Zakrajšek, grafike – Galerija Carinthia Razstava Zorke L.-Weiss – slike, (do 25. novembra). – Galerija 61 – (Bahnhofstr. 24), Janez Bernik, dela 1988/89. Oglad do 30. novembra. – Dom umetnikov Hormage á Sepp Schmolzer, umetnost nakita. Oglad do 25. novembra.

Tinje
– Galerija Tinje Razstava del slikarja Bojana Brezočnika.

Ljubljana
– Galerija Feniks – Drago Druškovič, razstava slik.

Grad Žirovnica pri Sinči vasi – Werner Berg, oljate slike, risbe, resorezi. Do 16. decembra.

SLOVENSKI VESTNIK

2x tedensko

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Tarviser Straže 16. **Uredništvo in uprava:** 9020 Celovec, Tarviser Straže 16, tel. (0 463) 51 43 00-30/31/32/33/34, telefax (0 463) 51 43 00-71, telex 42 20 86 ZSO. **Glavni urednik:** Ivan P. Lukan; **urednika:** Andrej Kokot, Andrej Mohar. **Tisk:** Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec. **Zastopstvo za Jugoslavijo:** ADIT-DZS, Kardeljeva c. 8/II, p.p. 171 61000 Ljubljana. **Letna naročnina:** 370 avstr. šilingov; za Jugoslavijo 200.000 dinarjev. **Oglaš:** 1/1 stran 12.000 avstr. šilingov, za Jugoslavijo 10.000.000 dinarjev.

Mrtvaški ples Totentanz

Gledališka skupina TNXFRŠTRLS
Šentprimož, kulturni dom Danica
sobota, 25. 11. '89
ob 20. uri

Šah-gala: 2 zmagi naših gimnazijcev

Druga mednarodna šah-gala mladincev iz prostora Alpe-Jadran je povsem uspela: skoraj 500 udeležencev iz petih držav je prireditvi dalo značaj mednarodnega vrha, igralci iz Jugoslavije in Madžarske pa so predstavili tudi vrhunski mladinski šah. Zato tudi ni čudno, da so zmagi odnesli gostje. Pri mladincih, starih do šestnajst let, je zmagalo moštvo iz Soprona pred ekipo Petőfija (obe

ekipi z Madžarske), pri mladincih pod 19 let pa Cuo II Buje pred Cuo I Buje (Hrvaška).

Proti tako kvalitetnim nasprotnikom so bili igralci Zvezne gimnazije za Slovence seveda brez velikih možnosti, kljub temu pa so dvakrat zmagali: Gols in Seeboden so premagali s 3:1, pred ostalimi ekipami pa so morali kloniti. Največ točk sta zbrala Dunja Lukan in Marko Gallob (po 2), sledita Boris Gallob in Peter Ratschnig (po 1), Aleksander Lukan pa je dosegel pol točke. Brez točk je ostal le Borut Živkovič, ki pa je igral le drugi dan.

Slovenski vestnik
2x tedensko

Ekipo realne gimnazije na Dunaju je bila za šahiste slovenske gimnazije premočna; zmagala je s 3,5 : 0,5.

Uspešni tudi nogometaši!

Nogometaši Zvezne gimnazije za Slovence se vestno pripravljajo za šolsko prvenstvo višjih stopenj, kjer se hočejo tudi letos uvrstiti med najboljše ekipe šol. V ta namen so minuli teden odigrali tudi pripravljalno tekmo z vrstniki s trgovske akademije v Celovcu in jih gladko premagali. Gole za našo ekipo so dosegli Kristijan Hribnik (2), Marjan Šmid, Marko Wieser, Martin Fera in Vladimir Buchwald, medtem ko je moral vratar Erich Oraže le enkrat pobrati žogo iz svoje mreže. Očitno se je torej trening prof. Mirka Oražeta obrestoval.

Sneg preprečil tekmo SAK – remi Kaple

SAK je imel pred minulim vikendom še upanje, da se bo na lestvici koroške lige lahko še povzpел na četrto mesto, toda vreme mu je to preprečilo. Tudi to soboto so morali namreč odpovedati že enkrat preloženo tekmo v Irchnu. Prav z njo pa si je SAK z jasnim uspehom hotel zagotoviti dobro izhodišče za v igred, saj hoče, po besedah trenerja Lojzeta Jagodiča, na vsak način še poseči v boj za naslov koroškega prvaka.

ple proti Velikovcu se je končalo tudi prvenstvo v prvem razredu D. Neodločen rezultat na zamrznjenem igrišču in ob ostrem mrazu se je ponujal skorajda že pred začetkom tekme,

saj nobena ekipa ni imela prave volje. Zatorej je bil 0:0 pravičen, igra pa je razočarala še zadnje vztrajne gledalce. Očitno se je tudi Velikovec, ki je doslej šele enkrat izgubil in

ima razmerje golov 55:7, zadovoljil z eno točko, Kapelčani pa so s tem remijem prehiteli Pokrče, tako da bodo preko zime ostali na petem mestu lestvice. Lahko so zadovoljni, saj so mnogo bolj uvrščeni kot Globašani in Selani, predvsem pa, da so še štiri točke pred lanskim spodnjeligašem iz Šmihela. Kljub temu pa Kapelčani kar za 11 točk zaostajajo za vodečim Velikovcem.

Postava Kaple: Warch; Lipusch, Sporn, Grubelnik, Köck; Preschern, Kukovica, Lipusch; Kuchar, Wicher (65. Kaschnig), Jenschatz (85. Miklau).

S tekmo Železne Ka- **Železna Kapla bo prezimila kot peta v 1. razredu D**

Šah: dvakrat 4:4

Šahisti SŠZ Cartrans/Posojilnica Celovec II so v petem kolu šahovskega prvenstva v 1. razredu-vzhod nastopili v Šentvidu in igrali proti tamkajšnjemu moštvo ASKÖ EŠV Šentvid. Po osmih odigranih partijah je bil rezultat neodločen 4:4, tako da so slovenski šahisti uspešno ubranili mesto v sredini lestvice. Točke so prispevali Dunja Lukan (1), H. Rulitz, I. Lukan, G. Ogris-Martič, F. Ogris-Martič, Tončka Einspieler in Hedenik (vsi po pol).

Prav enak neodločen rezultat pa so dosegli tudi igralci SŠK Obir v Wölfnitzu (točke: Jokovič in Ramaš po 1, Harald Wolte, Pasterk in Hanschou po 0,5), toda Kapelčani so vložili protest, ker nasprotnik prvih dveh desk ni zasedel, kar je po njihovem mnenju proti določilom šahovske zveze.

ŠAHOVSKA RUBRIKA

ureja: Silvo Kovač

Viceprvakinji Marti Oraže in Nada Fojkar

Selanki viceprvakinji

Še ni dolgo tega, kar sta Nada Fojkar in Marti Oraže skupaj s Carmen Traunig igrali v državni B-ligi, toda po zelo uspešnem letu (Selanke so bile druge) se je ekipa razšla. Preostali sta le Oražetova in Fojkarjeva, ki sta letos skupaj nastopili za Sele v koroškem prvenstvu ženskih ekip in osvojili srebro, čeprav je bila konkurenca letos precej močnejša kot v prejšnjih letih.

Sicer pa je v slovenskem namiznem tenisu čutili nekakšno nazadovanje: NTK Celovec zaradi premajhnega števila igralcev letos sploh ne sodeluje v prvenstvu, za Sele tekmujeta v deželni ligi le dva igralca (Matjažević in Mirko Oraže), ki sta še brez zmage, pa tudi SŠK Obir je prav ta vikend šele prvič zmagal v spodnji ligi. Uspeh pa je bil izdaten. Borovlje so zgubile kar s 6:1.

Miniaturna zmaga Alojza Galloba

O prodorni in učinkoviti igri Alojza Galloba, druge deske SŠZ Carimpexa v letošnjem ligaškem in pokalnem tekmoivanju smo že poročali.

Ing. ROTTER – A. GALLOB
/ATUS Borovlje – SŠZ Carimpex, 26. X. 1989/
Igra damskega kmeta

Tokrat si oglejmo njegovo lepo miniaturno zmago v srečanju 3. kola, v kateri je naš šahist efektno kaznoval pasivno igro nasprotnika v otvoritvi in zmagal že po 18. potezah.

1. d4 d5 2. e3 Skromna poteza. Običajno beli nadaljuje 2. c4, 2. Sf3 ali 2. Lf4 in preide v damin gambit. **2...Lf5 3. Ld3**

Tudi ponujena zamenjava lovcev ni najboljša

rešitev. Bolje je s potezo 3. c4, 4. Sc3 in 5. Db3 vršiti pritisk po belih poljih. Tako pa se lovec običajno umakne na kraljevo krilo. **3...Lg6 4. Sf3 Sd7 5. h3** Še ena nepotrebna slabitev bele pozicije. Beli izgublja dragocen čas, kar bo črni z razvojem figur s pridom izkoristil. **5...c6 6. c3 Sgf6 7. Lg6: hg6 8. Dc2 Dc7 9. Sbd2 e5!** Pravilna odločitev!

Črni ima poleg odprte h linije še prostorsko prednost v središču, posebno pa po črnih diagonalah h2 – b8 in gl-a7, kjer se bo odigral odločilen razplet v partiji.

10. de5 Se5: 11. b4? To pa je že ena od napak! Beli želi razviti nerodno postavljenega črnopoljnega lovca, vendar pa bi bilo bolje **11. Se5: Dc5: 12. Sf3 in**

po umiku črne dame **13. Ld2** z nekoliko slabšo igro belega v končnici, saj ima svoje kmete na poljih barve lovca. **11...Ld6 12. Lb2 Seg4** Lepa taktična poteza, ki preprečuje dolgo rokado belega. Na 13.0-0 pa lahko sledi nadaljevanje **13...0-0-0** z neprijetnimi grožnjami po odprti h liniji in diagonalah **h2 – b8. 13. a3?** Še ena pasivna poteza. Ali si je mogoče beli zaželel s potezo **c4** odpreti pozicijo in pri tem spregledal udor črnega lovca. **13...Lg3** Beli ne sme vzeti ponujene žrtve **14. fg3 Dg3: + in po umiku kralja 15...Se3+!** Kako pa naj brani točko **f2? 14. Tf1?** Tako pa že ne! Edino je **14.0-0**, nakar lahko sledi **14...Lf2: + 15. Tf2: Sf2: 16. Kf2: itd.** Sedaj pa sledi zaključni udarec zamisli črnega **14...Se3:!!**

Lojze Gallob

Poteza s skakačem razkrije vse slabosti bele pozicije in v nadaljevanju se Gallobove kombinacije odvijajo kar same od sebe. **15. Dd3 0-0-0** Na odprto e linijo prihajajo še trdnjave. **16. fg3 Dg3: + 17. Tf2 Tde8 18. Sf1 Sc4+!** Še zadnja poanta črnega, po kateri se je beli vdal. **Po umiku kralja na dl sledi Sb2: + šeh. Lepa miniaturna zmaga našega Lojza!**